

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารชั้นต้นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. ร.5 ศธ.8.5 กรมพยาบาล

——. ร.5 ศธ.24 โรงพยาบาล

——. ร.5 ม.12 รายงานสุขาภิบาล

——. ร.5 น.2 ประกาศและพระราชบัญญัติ

——. ร.5 น.12 แผนการรักษาความสะอาด

——. ร.6 ม.12 แผนสาธารณสุข

——. ร.6.12.2 สุขาภิบาลหัวเมือง

——. ร.6 ม.12.3 โรงพยาบาล

——. ร.6 ศ.6 การแพทย์

——. ร.6 บ.9 สภากาชาดสยาม

——. (เอกสารส่วนพระองค์สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ)

สบ.2.36 สภากาชาดสยาม

——. (เอกสารส่วนพระองค์สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงพิษณุโลกประชานารถ)

สบ.001.24 สภากาชาดสยาม

หน่วยเก็บเอกสาร, สำนักงานกลาง, สภากาชาดไทย

——. รายงานการประชุมกรรมการสภากาชาดสยามครั้งที่ 1 พ.ศ.2464 ถึง
ครั้งที่ 40 พ.ศ.2480

——. รายงานการประชุมกรรมการสภากาชาดสยามครั้งที่ 41 พ.ศ.2481 ถึง
ครั้งที่ 46 พ.ศ.2481

——. รายงานการประชุมกรรมการเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2457 ถึง พ.ศ.2485

หนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2405-2507. พระนคร:
 ครูสภา, 2507.
- กุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์. ประวัติศาสตร์สตรีไทย. กรุงเทพฯ: สมชาย
 การพิมพ์, 2519.
- ครูสภา, องค์การค้ำ. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 12. พระนคร: ครูสภา, 2507.
- ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ.2352-2453 ด้านเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ:
 โครงการตำราสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2523.
- . ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ.2352-2453 ด้านสังคม. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์เรื่องศิลป์, 2519.
- คำarangแพทยาคูณ, พลตรีพระยา. เรื่องสภาภาษาชดสยามกับโรงเรียนแพทย์และพยาบาล.
 พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพลตรีพระยาคำrangแพทยาคูณ
 (ชั้น พุทธิแพทย์) ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 21
 พฤศจิกายน พ.ศ.2496
- คำarangราชานุกาพ, สมเด็จพระยา. ตำนานโรงเรียนเลี้ยงเด็กของพระอัครชายาเธอ.
 กรุงเทพฯ: ไสภณพิพรรฒนาการ, 2472.
- คำarangราชานุกาพ, สมเด็จพระยา. นิทานโบราณคดี. พระนคร: แพรวพิทยา,
 2514.
- ด.ประทีปเสน (คาด ประทีปเสน). โรงเรียนกุลสตรีวังหลังกับหม่อมไค้. พิมพ์ครั้งที่
 ที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลขที่ 59 ถนนกล้วยน้ำไทย, 2517.
- ชานินทร์ กรัยวิเชียร. สิทธิสตรีตามกฎหมาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักนายก
 รัฐมนตรี, 2510.

"บอกเปิดโรงพยาบาล". ราชกิจจานุเบกษา. 5 (18 เมษายน 2431): 42.

ปัลเลอกัวซ์, ยู้ง บัปติสต์. เล่าเรื่องกรุงสยาม. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร.

พระนคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506.

ปิยนาด บุนนาค และ มารยาท กิจสุวรรณ. การวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2325-2394): ระบบเครือญาติ การแต่งงาน และครอบครัว. งานวิจัยงบประมาณแผ่นดินของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

พวงเพชร สุรัตน์กุล. บทบาทของสตรีค้ำสังคมและเศรษฐกิจในสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325-2525). คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525.

พถณิยากร, พระวรวงศ์เธอกรมหมื่น. ขุมนุมพระนิพนธ์ พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์ แห่งประเทศไทย, 2507.

"พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานคณะกรรมการ จัดงานโรงพยาบาล" ลงวันที่ 3 เดือน 1 แรม 7 ค่ำ ปีชวด สัมฤทธิศก 1250. เวชนิสสิต. ฉบับที่ระลึกงานฉลอง 50 ปี (2432-2483).

พิพาดา ยังเจริญ และ สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. การศึกษาและผลกระทบต่อสังคมไทย คำนวณรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325-2394). รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช ผลงานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 3 มิถุนายน 2525.

พิณพากย์พิทยา. ประวัติการพยาบาล. กรุงเทพฯ: อักษรสมัย, 2519.

เพ็ญศรี คู้ก, ดร. การต่างประเทศและเอกราชของไทย. กรุงเทพฯ: อักษรสมัย, 2519.

เฟลด์ส, ยอร์ช เฮวส์. หมอเฮาส์ในรัชกาลที่ 4. แปลโดย กองคริสเตียนศึกษา สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 1961.

- มนัสวี อุณหนันท์. ประวัติการแพทย์มิชชันนารีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: รัชดารมภ์
การพิมพ์ (ม.ป.ป.).
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคม
ศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.
- เวลส์, เคเนท. อี. ประวัติศาสตร์โปรแตสแตนท์ในประเทศไทย 1828-1958.
พระนคร: สมาคริสจักรแห่งประเทศไทย, 1958.
- สภาอากาศไทย. กองวิทยาศาสตร์ครบรอบ 50 ปี. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยพิทยา,
2510.
- . ครบรอบ 72 ปีโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิยมกิจ,
2529.
- . ความรู้บางอย่างเกี่ยวกับการกษัตริย์และสภาอากาศสยาม. พิมพ์แจกใน
งานพระราชทานเพลิงศพพระยาราชนกุล (รื่น ศยามานนท์) ณ เมรุวัด
เทพศิรินทราวาส 28 พฤษภาคม พ.ศ.2481. พระนคร: โรงพิมพ์สยาม
อักษรกิจ, 2481.
- . ตำนานสถานเสาวภา และแนะนำป้องกันโรคภัยไข้เจ็บของสภาอากาศ.
พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระมนตรีพจนกิจ (ม.ร.ว.ชาย
ชุมแสง) ณ สุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส 31 สิงหาคม พ.ศ.2478.
- . ตำนานสภาอากาศสยาม ตอนที่ 1-2. พระนคร: โรงพิมพ์ตรีวิธสาร,
2510.
- . ที่ระลึกงานฉลองครบ 25 ปี ประวัติและกิจการของกองวิทยาศาสตร์
สภาอากาศ. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2490.
- . ที่ระลึก 80 ปีโรงพยาบาลสมเด็จ ณ ศรีราชา. ชลบุรี: กมลศิลป์
การพิมพ์, 2525.

- . ประวัติและกิจการของสภาภาษาไทย. พิมพ์ในวาระชุมนุมภาษาไทย ครั้งที่ 1 วันที่ 7-11 พฤษภาคม พ.ศ.2508. พระนคร: โรงพิมพ์ศรีวัฒนา, 2508.
- . รายงานการประชุมอนุสภาภาษาคส่วนภูมิภาคตะวันออกเฉียง. ๗ กรุงเทพฯ วันที่ 29-31 กรกฎาคม พ.ศ.2480. พระนคร: โรงพิมพ์ ศรีหงส์, 2480.
- . รายงานการประชุมสภาภาษาไทย ครั้งที่ 15 ๗ กรุงเทพฯ. พระนคร: โรงพิมพ์ศรีหงส์, 2477.
- . สภาภาษาไทยครบรอบ 92 ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีวัฒนา, 2528.
- . 66 ปีกองบรรเทาทุกข์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประชาชน, 2529.
- สายชล วรณรัตน์. "ผลกระทบของหมอบรัดเลย์ต่อสังคมไทย". เอกสารทางวิชาการ เพื่อประกอบการสัมมนาหมอบรัดเลย์กับสังคมไทย. จัดโดยสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- เสถียรโกเศศ. ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2510.
- สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. "ข้อสรุปเบื้องต้นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง สถานภาพทางสังคมของสตรีไทย พ.ศ.2411-2475". เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ความสืบเนื่องและความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย พ.ศ.2411-2475. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย และภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2527.
- อีแวลล์, เคนเนท. ประวัติศาสตร์โปรแตสแตนท์ในประเทศไทย ค.ศ.1828-1958. พระนคร: สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย, 2521.

แอ็บบ็อด โลว์ มอฟแพ็ค. แปลโดย นิจ ทองโสภิต. แผ่นดินพระจอมเกล้าฯ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมนักวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2520.

อุทุมพร วีระไวทยะ. พระราชประวัติส่วนพระองค์สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง (เล่ม 1). กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2515.

วิทยานิพนธ์

วารุณี โอสถารมย์. "การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ.2411-2475". วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.

ยุวดี คปนียากร. "ประวัติการแพทย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึง
รัชกาลที่ 5". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

สุพรวณี กาญจนชลิตี. "บทบาทของมิชชันนารีในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5".
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.

สุวิทย์ พักขาว. "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ร.ศ.112-126". วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.

บทสัมภาษณ์

หม่อมเจ้าหญิงมารยาทกัญญา ดิศกุล อิศาสมเด็จพระยาตรางราชานุภาพ
อดีตเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการสำนักงานกลาง สภาภาษาชาติไทย พ.ศ.2477 และ
เลขานุการกองอาสาภาษาชาติ พ.ศ.2483 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2533

ภาคผนวก

ข้อความในแผ่นศิลาจารึก ณ ตึกอำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ศุภมัสดุ พระพุทธศักราช 2457 บัณฑิตปีที่ 30 พฤษภาคม มาศไสวารกาล
กำหนดพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาเปิด
โรงพยาบาลกาชาด ซึ่งได้พร้อมพระราชหฤทัยกับพระขัติยราชกุมาระกุมารี ที่เป็นพระภาค
และภคินีทั้งหลาย สร้างขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่สยามราชอาณาจักรและมหาชนทั่วไป
พระองค์มีพระราชประสงค์จะประกาศประวัติเหตุแห่งการสร้างโรงพยาบาลนี้ไว้ให้ปรากฏ
และให้บรรดาสาธุชนได้รับพระราชทานส่วนกุศลบุญราศี ด้วยเจริญพรหมวิหารและมีความ
เลื่อมใสในกตัญญูกตเวทิตาธรรมเป็นต้น จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้จารึกพระราชประสงค์ลงแผ่นศิลานี้ประดิษฐานไว้ในโรงพยาบาลเป็นสำคัญ ขอบรรดา
สาธุชนจงทราบประวัติการตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

จำเดิมแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อ ณ วันอาทิตย์ที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 บรรดาพระราชโอรส
และพระราชธิดามีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประธานได้ทรงบำเพ็ญการ
พระกุศล สนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกนารถเป็นเอนกประการแล้ว มาทรง
ปรารภพร้อมกันว่า สมควรจะทรงบำเพ็ญพระกุศลพิเศษอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเข้ากันเฉพาะ
พระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดสร้างสิ่ง
ซึ่งเป็นถาวรประโยชน์ขึ้นไว้ให้เป็นอนุสาวรีย์เฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระบรมชนกนารถ
เมื่อทรงพระราชปรารภหาฤกษ์กันว่าจะควรสร้างสิ่งใดซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สยามราชอาณาจักรตลอดจนประชาชนชาวสยามให้อยู่ถาวรไปตลอดกาลนาน จึงทรงพระราชดำริเห็น
พร้อมกันว่า เมื่อสมเด็จพระบรมชนกนารถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ยังเสด็จดำรงพระชนม์อยู่นั้น ได้ทรงพระราชดำริจัดตั้งสภากาชาดซึ่งเรียกในเวลานั้นว่า
สภาอุณาโลมแดงขึ้นไว้สำหรับการรักษาพยาบาลไข้เจ็บ คือ สงเคราะห์แก่ผู้ที่ถูกบาดเจ็บ

Books

Department of Commerce and Statistics Ministry of Finance.

Statistical year book of the kingdom of Siam.

N.1, 1916.

Samuel J. Smith. "A Summary of Asiatic Intelligence". Siam

Respository 2 (1870): 104-105.

The Siamese Red Cross Society. The History of Siamese Red
Cross Society Book I. Bangkok: Bangkok Times Press,
1926.

————— . The Red Cross Act B.E.2461 (1918) The Red Cross
Amendment Act B.E.2436 (1920). Bangkok: Bangkok Times
Press, 1928.

ภาคผนวก

ข้อความในแผ่นศิลาจารึก ณ ตึกอำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ศุภมัสดุ พระพุทธศักราช 2457 บัณฑิตยบันดิถีที่ 30 พฤษภาคม มาศโสวารกาล

กำหนดพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาชิรวาสุ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาเปิด
โรงพยาบาลกาชาด ซึ่งได้พร้อมพระราชหฤทัยกับพระขัติยราชกุมาระกุมาริ ที่เป็นพระภาค
และภคินีทั้งหลาย สร้างขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่สยามราชอาณาจักรและมหาชนทั่วไป
พระองค์มีพระราชประสงค์จะประกาศประวัติเหตุแห่งการสร้างโรงพยาบาลนี้ไว้ให้ปรากฏ
และให้บรรดาสาธุชนได้รับพระราชทานส่วนกุศลบุญราศี ด้วยเจริญพรหมวิหารและมีความ
เลื่อมใสในกตัญญูกตเวทิตาธรรมเป็นต้น จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้จากุภพระราชประสงค์ลงแผ่นศิลานี้ประดิษฐานไว้ในโรงพยาบาลเป็นสำคัญ ขอบรรดา
สาธุชนจงทราบประวัติการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

จาเดิมแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อ ณ วันอาทิตย์ที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 บรรดาพระราชโอรส
และพระราชธิดามีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นประธานได้ทรงบำเพ็ญการ
พระกุศล สมองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกนารถเป็นเอนกประการแล้ว มาทรง
ปรารภพร้อมกันว่า สมควรจะทรงบำเพ็ญพระกุศลพิเศษอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเข้ากันเฉพาะ
พระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดสร้างสิ่ง
ซึ่งเป็นถาวรประโยชน์ขึ้นไว้ให้เป็นอนุสาวรีย์เฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระบรมชนกนารถ
เมื่อทรงพระราชปรารภหาฤกษ์กันว่าจะควรสร้างสิ่งใดซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สยามราชอาณาจักรตลอดจนประชาชนชาวสยามให้อยู่ถาวรไปตลอดกาลนาน จึงทรงพระราชดำริเห็น
พร้อมกันว่า เมื่อสมเด็จพระบรมชนกนารถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ยังเสด็จดำรงพระชนม์อยู่นั้น ได้ทรงพระราชดำริจัดตั้งสภากาชาดซึ่งเรียกในเวลานั้นว่า
สภาอุณาโลมแดงขึ้นไว้สำหรับการรักษาพยาบาลไข้เจ็บ คือ สงเคราะห์แก่ผู้ที่ถูกบาดเจ็บ

ในเวลาสงครามเป็นต้น ตามคติของนานาประเทศที่เจริญแล้ว แต่การสถาปนาชาติยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ดังพระราชประสงค์เป็นการเรีสร้างค้างอยู่อย่างหนึ่ง ถ้าพร้อมกันทรงบริจาคทรัพย์สร้างโรงพยาบาลสภาาชาตขึ้นก็จะเป็นการพระราชกุศลอันประกอบด้วยถาวรประโยชน์ อนุโลมตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมชนกนาถและเป็นเกียรติยศแก่สยามราชอาณาจักรด้วยทุกประการ เมื่อทรงพระดำริเห็นพร้อมกันจะนี้บรรดาพระราชโอรสและพระราชธิดา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีพระนามจากฤกไว้ต่อไปนี้ คือ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

1. พระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงศรีรัตนโกสินทร
2. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต
3. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ
4. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินทร
5. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา
6. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์
7. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราไชย
8. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนศุโขทัยธรรมราชา
9. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์
10. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ามาลินีนพดารา
11. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล
12. พระเจ้าพี่นางเธอ พระเจ้าผ่อง
13. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าวรลักษณาวดี
14. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าอรรจรวรรณรัชกัญญา
15. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าจุฑาวัชรราชกุมารี
16. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าอรพินทุ์เพ็ญภาคย์

17. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าศุภภัทรวิไลยพรหม
18. พระเจ้าพี่นางเธอ กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ
19. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
20. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงปราจิณกิติบดี
21. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช
22. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าภัทรายุวดี
23. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าเจริญศรีชนมายุ
24. พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าปวเรศวรสมัย
25. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
26. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าศศิพงษ์ประไพ
27. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าพิศมัยพิมลสัตย์
28. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นกำแพงเพชรอัครโยธิน
29. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสิงหวิกรมเกรียงไกร
30. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสววรรค์วิไลยนฤบดี
31. พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสุริยงค์ประยูรพันธ์
32. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าเยาวภาพงษ์สนิท
33. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าอรประพันธ์รัวไพ
34. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าประภาพรหมพิสัย
35. พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์
36. พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าอาทรทิพนิภา
37. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าอัมพันตรีประชา
38. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าอดิษฐ์สุริยาภา
39. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าทิพยาลังการ
40. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าสุจิตราภรณ์

41. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าวาปีบุษบากร

42. พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าเหมะวดี

ต่างพระองค์จึงทรงบริจาคทรัพย์รวมเข้ากันเป็นจำนวนเงิน 122,910 บาท มอบถวายในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กราบบังคมทูลขอให้ทรงเป็นพระราชธำมรงค์ให้สำเร็จตามพระประสงค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่าโรงพยาบาลสภาอากาศซึ่งจะสร้างขึ้น เฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระบรมชนกนาถนี้ เนื่องด้วยการสภาอากาศเดิมซึ่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถพระราชชนนีได้เสด็จดำรงตำแหน่งสภานายิกามาตั้งแต่แรกตั้ง แต่เนื่องด้วยการทหารอันเป็นนำที่กระทรวงกลาโหม จึงทรงนำความกราบบังคมทูลหาฤกษ์แก่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระองค์ก็ทรงโสมนัสอนุโทนาในพระกตัญญูกตเวทิตาธรรมและความสามัคคี ของบรรดาพระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานอนุญาตพิเศษอีกส่วนหนึ่งว่า เงินทุนของสภาอากาศเดิมที่มีอยู่นั้น ถ้าและจะเป็นประโยชน์อุปการะให้การโรงพยาบาลนี้สำเร็จได้ด้วยประการใด ก็เต็มพระราชหฤทัยที่จะให้ใช้เงินนั้นได้ด้วย ส่วนการก่อสร้างและการจัดการโรงพยาบาลนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินอันเป็นของส่วนพระองค์มิให้ต้องลงทุนซื้อหา และโปรดเกล้าฯ ให้จอมพลพระเจ้าพี่ยาเธอพระองค์เจ้าจิริประวัติวรเดช กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม เป็นเจ้านำที่จัดการก่อสร้างโรงพยาบาล ได้ลงมือทำการมาตั้งแต่เมื่อ ๗ วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2454 เป็นต้นมา มีผู้ช่วยดูแลและกะการ คือนายพลเอกเจ้าพระยาบดินทร์เดชาอนุชิต (ม.ร.ว. อรุณ ฉัตรกุล) ๑ นายพลตรีพระยาศรีสุรราชภักดี (ม.ร.ว. ฉาย กาญ) ๑ นายแพทย์ เอฟเซเพอร์ ๑ การยังมีทันแล้ว จอมพลพระเจ้าพี่ยาเธอกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช สิ้นพระชนม์เสียก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายพลเอกสมเด็จพระเจ้า น้องยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถกรมหลวงพิศณุโลกประชานาถ ซึ่งเสด็จดำรงตำแหน่ง

เสนาธิการทหารบกทรงอำนวยการต่อมาจนการสำเร็จ จึงได้โปรดฯ ให้ขนานนาม
 โรงพยาบาลตามพระบรมราชานามภิกษุในสมเด็จพระบรมชนกนาถพระบาทสมเด็จพระ
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และเสด็จมาเปิดโรงพยาบาล
 ในเวลาวันนี้ เมื่อสาธุชนทั้งหลายได้อ่านทราบความตามจากฎนี้แล้วขอจงคำหริตวิตรอง
 ความตามปวัตติเหตุดังกล่าวมา และจงอนุโมทนาเลื่อมใสในคุณธรรมทั้งหลายที่ปรากฏใน
 การสร้างโรงพยาบาลนี้ ถ้าข้อใด ๆ อาจจะมีปฏิบัติตามได้ให้เป็นเยี่ยงอย่างในสกุลวงศ์
 ของคนกิติ หรือเพียงแต่จะอนุโลมตามคุณานุรูปได้จะเพาะคนกิติ ก็ขอให้เจริญคุณธรรม
 นั้น ๆ ให้อย่าง ๆ ขึ้นสืบไปในภายภาคหน้า อีกประการหนึ่งขอให้บรรดาผู้ที่ได้รับประโยชน์
 และความสุขจากโรงพยาบาลนี้ ทั้งบรรดาผู้ที่ได้บำเพ็ญการกุศลอุปการแก่โรงพยาบาล
 สภากาชาดนี้ จงมีกมลปราโมทกอบด้วยกตัญญูกตเวทิตา อุทิศส่วนกุศลถวายสนองพระเดช
 พระคุณ แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ปิยมหาราชอริราชซึ่งเสด็จสวรรคตไปแล้วนั้น เพิ่มพูนพระราชกุศลให้ยิ่ง ๆ ขึ้นสืบไป
 ในอนาคตกาลด้วย เทอญ

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยสภาภาษาชาติไทย พระพุทธศักราช 2461

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมา ณ พระสุรัสวดีให้ประกาศทราบทั่วกันว่า :-

เมื่อปีพระพุทธศักราช 2436 พระราชวงศานุวงศ์และข้าราชการ ประชาชน ชายหญิงมากมายได้มีน้ำใจบริดีพร้อมเพรียงกันออกเงินเป็นทุนตั้งสมาคมขึ้น อย่างหนึ่ง สำหรับจัดหาเครื่องยา เครื่องพยาบาลให้แก่ทหารซึ่งต้องไปราชการ ในสนาม กระทำกิจทั้งนี้ด้วยความเมตตาการุญเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของชาติ บ้านเมือง จึงสมเด็จเจ้าพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหา จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสมาคมนั้น เข้าไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และพระราชทานนามว่า "สภาอุณาโลมแดง" แต่ ภายหลังเปลี่ยนนามเป็น "สภาภาษาชาติไทย" และสมเด็จเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรม ราชชนนี พันปีหลวง ได้ทรงรับตำแหน่งสภานายิกา มีกรรมกาโรนิจัดดำเนินงานของ สภาตลอดมาเป็นลำดับ สภาได้ทำประโยชน์ให้แก่มหาชนเป็นเอนกประการ เช่น สร้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ขึ้นเป็นที่รักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ทั่วไป ทั้งตั้งโรงเรียน นางพยาบาลเพื่อฝึกหัดสั่งสอนกุลสตรีให้มีความรู้ในเชิงการพยาบาลใช้ และช่วยการ คลอดบุตร สำหรับทำคุณประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ดังนี้ เป็นต้น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริว่า สมควรจักวางระเบียบการสำหรับสภาภาษาชาติไทย นี้ให้เป็นหลักฐานมั่นคงบริบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้ตรา พระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้ ว่า :-

หมวดที่ 1

ว่าด้วยความมุ่งหมาย สำหรับสภาและหน้าที่กรรมการ

มาตรา 1 สภากาชาดไทยมีไว้ด้วยความมุ่งหมายจะกระทำกิจใน
ทางเมตตาคารุณคดีจะกล่าวต่อไปนี้ :-

ก. จัดสถานที่ถาวรสำหรับทำการรักษาพยาบาลคนเจ็บไข้
ไม่ว่าชาติใดภาษาใด

ข. จัดการช่วยเหลือผู้รับภัยเนื่องจากอุบัติเหตุ เช่น มี
โรคร้ายเกิดแพร่หลายขึ้นในทำเลใดทำเลหนึ่ง เกิดอุทกภัย ดังนี้ เป็นต้น

ค. จัดการสั่งสอนนางพยาบาล สะสมบุคคลที่จะทำการ
ในหน้าที่นางพยาบาลและอำนวยการทั้งปวงในเรื่องนี้

ง. บำรุงกิจการทางแพทยศาสตร์ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

จ. ช่วยกองทัพบกทัพเรือในทางพยาบาล ทั้งในเวลา
สงครามและยามสงบศึก

มาตรา 2 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงตำแหน่งบรม
ราชูปถัมภกแห่งสภานี้

มาตรา 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลผู้ไว้วางพระราชฤทัย
อย่างสนิท เป็นสภานายก 1 (ถ้าเป็นหญิงก็เรียกว่า สภานายิกา) อุปนายก
ผู้อำนวยการสภา 1

มาตรา 4 นอกจากที่กล่าวแล้วในมาตรา 3 ให้มีตำแหน่งกรรมการ
ของสภา คือ :-

เลขาธิการ 1

ผู้ช่วยเลขาธิการ 1

เหรัญญิก 1

ผู้ช่วยเหรัญญิก 1

กรรมการที่ปรึกษา ไม่จำกัดจำนวน

ผู้อำนวยการกองแยกของสภา เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
ของสภาโรคใดโรคหนึ่ง ดังนี้ เป็นต้น

ตำแหน่งกรรมการของสภา ซึ่งกล่าวมานี้ ให้สภานายกเป็น
ผู้เลือกบุคคลและสั่งตั้งบรรจุได้เอง

มาตรา 5 สภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภาเป็นผู้อำนวยการสั่งการ
ร่วมกันแทนกัน ให้การงานทั้งปวงของสภาดำเนินไปโดยเรียบร้อย ทั้งมีอำนาจ
บังคับบัญชา การสิทธิขาดในกิจการทั้งปวงของสภานี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้สภานายกและอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาคไทย กราบบังคมทูลพระกรุณาโดยตรง
ในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับกิจการของสภา ทั้งพูดจาโต้ตอบกับเสนาบดีเจ้ากระทรวงทบวงการ
ได้ในฐานะเสมอหน้ากัน

มาตรา 6 เลขาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสรรพหนังสือซึ่งมี
โต้ตอบไปมาระหว่างกรรมการสภาและคณะอื่นๆ ทั้งเป็นผู้รวบรวมรักษาข้อบังคับคำสั่ง
และระเบียบการทั้งปวง กับมีหน้าที่ในเรื่องรับสมาชิกขึ้นทะเบียนจำหน่ายออกจาก
ทะเบียนและรักษาทะเบียนนั้น มีผู้ช่วยเลขาธิการช่วยเหลือในการทั้งปวงนี้

มาตรา 7 เภรัณญิก มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในสรรพกิจซึ่งเนื่องกับ
การเบิกจ่าย การรักษาเงิน ผลประโยชน์ และสมบัติทั้งปวงของสภา มีผู้ช่วยเภรัณญิก
ช่วยเหลือในการทั้งปวงนี้

ระเบียบการเบิกจ่ายรักษาเงิน ให้ดำเนินอนุโลมตามระเบียบ
ของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมากที่สุดที่จะเป็นได้

มาตรา 8 กรรมการที่ปรึกษา เป็นตำแหน่งสำหรับให้เกียรติยศแก่ผู้ที่ได้
ทำการช่วยเหลือสภามาแล้วในกิจการต่าง ๆ หรือกำลังทำอยู่ให้มีหน้าที่ทำการทั้งปวง
ซึ่งสภานายก หรืออุปนายกผู้อำนวยการขอร้องให้กระทำ

มาตรา 9 ผู้อำนวยกากรองแยกนั้น เมื่อได้รับมอบให้เป็นหัวหน้า
ในกองใด เช่น เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลของสภา เป็นผู้อำนวยการปาสตุระสภา
เป็นผู้อำนวยการกองพยาบาลสนาม ดังนี้ เป็นต้น ก็ให้เป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชา
ให้การทำงานในกองนั้นๆ ดำเนินไปโดยเรียบร้อยสมประสงค์ของกรรมการสภา

ผู้อำนวยกาารเหล่านี้ มีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบการต่างๆ ภายในกองของตน แต่ก่อนที่จะออกนั้นต้องได้หารือและได้รับอนุมัติจากอุปนายก ผู้อำนวยกาารสภาเสียก่อน

มาตรา 10 พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรรมการสภาภาษาไทย จัดการเรียไว้ในหนทางต่างๆ ที่ขอด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย เพื่อรับเงินมาเป็น ทุนดำเนินกิจการของสภาให้จำเริญรุงเรื่องยี่ง ๗ ไป

หมวดที่ 2

ว่าด้วยสมาชิก

มาตรา 11 บุคคลซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกในสภาภาษาไทย ต้องเป็นผู้ซึ่ง อุปถัมภ์ค้าชูช่วยเหลือท่านูปารุง หรือทำประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่สภา หรือที่ อุปนายกผู้อำนวยกาารเห็นว่าสมควรเชิญเป็นสมาชิกพิเศษ เพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์ แก่สภา

อนึ่ง ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกนั้น ไม่จำกัดว่าหญิงหรือชายย่อมจะ เป็นได้เท่ากัน

มาตรา 12 ให้แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) สมาชิกพิเศษ
- 2) สมาชิกกิตติมศักดิ์
- 3) สมาชิกวิสามัญ
- 5) สมาชิกสามัญ

มาตรา 13 สมาชิกพิเศษ ได้แก่ ผู้ซึ่งอุปนายกผู้อำนวยการเชิญเป็นสมาชิก เพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่สภาตั้งว่ามาแล้ว

มาตรา 14 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ซึ่งได้ให้ทรัพย์สินเงินทองแก่สภา เช่น ให้เงินสำหรับสร้างถาวรวัตถุ ให้ทรัพย์สินสมบัติอย่างใด ๆ ในคราวเดียว ซึ่งตีราคาได้กว่า 3,000 บาท หรือให้เงินในคราวเดียวกว่า 3,000 บาทขึ้นไป ผู้ใดได้ให้ทรัพย์สินเงินทองแก่สภาแล้วตั้งว่านี้ นับแต่ต้นปี พระพุทธศักราช 2457 ลงมา ให้นับว่าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์จึงทุกคน

มาตรา 15 สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ ผู้ซึ่งให้เงินแก่สภาเป็นการบำรุงประจำปี ปีละไม่ต่ำกว่า 100 บาททุก ๆ ปี ไป

มาตรา 16 สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้มีความรู้สอปล้ำได้ประกาศนียบัตรของสภาภาษาไทยในวิชาพยาบาลอย่างหนึ่ง ทั้งได้แก่ผู้ให้เงินบำรุงสภาประจำปี ปีละ 10 บาททุกปีเสมอไป

มาตรา 17 ผู้ใดสมัครจะเข้าเป็นสมาชิกประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังกล่าวไว้ในมาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 ให้เขียนจดหมายแสดงความประสงค์ส่งมายังอุปนายกผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการสภา เมื่ออุปนายกผู้อำนวยการ พิจารณาเห็นสมควรจะรับเป็นสมาชิกแล้ว จักได้ส่งให้ขึ้นทะเบียนและแจ้งไปให้ผู้นั้นทราบ หรือให้เลขาธิการแจ้งไปให้ทราบ

มาตรา 18 สมาชิกมีสิทธิที่จะขอให้แพทย์ของสภาทำการรักษาพยาบาล ให้แล้วเสียเงินค่ารักษาพยาบาลเพียงครั้งอัตราซึ่งเก็บจากคนที่มีชื่อสมาชิก

มาตรา 19 การส่งเงินบำรุงนั้น จะส่งตรงให้สภานายก หรืออุปนายก ผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ หรือเหรัญญิกก็ได้ทั้งสิ้น ส่งเป็นตัวเงินก็ได้ เป็นใบเช็ค หรือเป็นธนาคติเป็นตั๋วครีพท์ก็ได้

มาตรา 20 ในวันสิ้นปีใดปีหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าสมาชิกวิสามัญ หรือ สมาชิกสามัญผู้ใด มิได้ส่งเงินบำรุงประจำปีนั้นมายังกรรมการสภา ให้นับว่าขาดจาก สมาชิก ให้คัดนามออกจากทะเบียนทีเดียว

มาตรา 21 สมาชิกผู้ใดมีความประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งสมาชิก ก็ทำได้ แต่ต้องแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรมายังเลขาธิการ และถ้ามีหนี้เกี่ยวค้างอยู่ กับสภาต้องชำระเสียให้เสร็จสิ้นก่อนออก

มาตรา 22 ให้เป็นที่เข้าใจกันว่าสภาภาษาชาติไทยนี้เป็นสมาคมสำหรับ ประกอบการกุศลโดยแท้ การเข้าเป็นสมาชิกในสภานี้ชอบด้วยพระราชกฤษฎีกา เพราะฉะนั้นในกระทรวงทบวงการใดมีกฎข้อบังคับว่า ผู้รับราชการในกระทรวง ทบวงการนั้นๆ ต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อนเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมต่าง ๆ ดังนั้นไซ้ ให้ถือว่าการเข้าเป็นสมาชิกสภาภาษาชาติไทยนี้ พระราชทานพระบรม ราชานุญาตแล้วเสร็จ

หมวดที่ 3

ว่าด้วยเครื่องหมาย

มาตรา 23 รูปภาษาชาติ (กากบาทแดง) เป็นเครื่องหมายของ สภาภาษาชาติไทยเช่นเดียวกับสภาภาษาชาติของประเทศ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดภายใน พระราชอาณาเขตไทยนี้ใช้รูปภาษาชาติ (กากบาทแดง) นี้เป็นเครื่องหมายสำหรับ การใด ๆ เช่น ใช้เป็นตราหรือในการขายของ เป็นต้น ห้ามมิให้เขียนหรือคิดไว้ ณ ที่ ใด ๆ เป็นอันขาด นอกจากได้รับอนุญาตแล้วจากกรรมการสภาภาษาชาติไทย

มาตรา 24 ให้มีเครื่องหมายสำหรับสมาชิกของสภาภาษาชาติไทย เป็น เข็มกลัดทองลงยาหรือเงินกะไหล่ทองลงยา รูปกลมเส้นศูนย์กลางยาว 2 เซนติเมตรครึ่ง ขอบวงกลมนั้นมีรูปเป็นจักร และม้อักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ทับบนรูป ภาษาชาติวางอยู่กลาง

เข็มนี้สำหรับกลัดที่อกเสื้อ

มาตรา 25 เฉพาะผู้ซึ่งเป็นกรรมการ หรือสมาชิกของสภาอากาศไทย
เท่านั้นจะมีสิทธิลัดเข็มน้ำได้ และเข็มน้ำกรรมการสภาจะแจกแก่สมาชิกทุกคนไม่คิดราคา
ผู้ใดออกจากสมาชิกต้องส่งเข็มน้ำคืน

หมวดที่ 4

ว่าด้วยการลงอาญาแก่ผู้ละเมิดพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 26 ผู้ใดใช้รูปอากาศเป็นเครื่องหมายสำหรับการใด ๆ เขียน
หรือคิดไว้ ณ ที่ใด ๆ โดยมีได้รับอนุญาตจากกรรมการสภาอากาศไทยก่อน ท่านว่า
ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำจำขังไม่เกินกว่า 3 เดือน สถาน 1 ปรับไม่เกิน
1,000 บาท สถาน 1 หรือทั้งจำขังและปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามาแล้วนั้น

มาตรา 27 ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นกรรมการหรือสมาชิกสภาอากาศไทย
ประดับเข็มเครื่องหมายสำหรับสมาชิกสภาอากาศไทย ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวาง
โทษ จำจำขังไม่เกิน 1 เดือน สถาน 1 ปรับไม่เกิน 1,000 บาท สถาน 1 หรือทั้งจำขัง
และปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามาแล้วนั้น

มาตรา 28 การฟ้องเอาโทษแก่ผู้ละเมิดพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่
ของเจ้าพนักงานอัยการแผ่นดินแต่ฝ่ายเดียว

หมวดที่ 5

ว่าด้วยกำหนดเริ่มใช้และผู้รักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา 29 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ แต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามใช้เครื่องหมายกากบาทแดงซึ่งได้ประกาศให้ใช้แต่วันที่ 7 มกราคม พระพุทธศักราช 2454 นั้นเสีย ไม่ใช้ต่อไป

มาตรา 30 ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และสภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาชาติไทย เป็นผู้รักษาให้การดำเนินไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 31 ให้สภานายกและอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาชาติไทยมีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบการละเอียด สำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งปวงในสภาภาษาชาติไทยปฏิบัติตามนั้นได้

ประกาศมา ณ วันที่ 12 มิถุนายน พระพุทธศักราช 2461

มาตรา 3 ให้สภานายกหรือสภานายิกา เมื่อได้รับอนุมัติและความยินยอมของคณะกรรมการแห่งสภาแล้ว มีอำนาจวางข้อบังคับว่าด้วยความประสงค์ ว่าด้วยระเบียบการปกครองและวิธิตำเนินการของสภา ว่าด้วยการกำหนดจำนวนและการเลือกตั้งกรรมการ ว่าด้วยการประชุมและวิธีพิจารณาการของกรรมการ และว่าด้วยการเรียกรายเงินและเก็บเงินจากสมาชิก

บรรดาข้อบังคับซึ่งได้วางขึ้นไว้ดังกล่าวนั้น เมื่อได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ฟังว่าเป็นอันใช้ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ได้ประกาศให้ทราบนั้น เป็นต้นไป

มาตรา 4 ตั้งแต่วันที่เริ่มใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้ยกเลิกข้อความในพระราชบัญญัติว่าด้วยสภาภาษาไทย พระพุทธศักราช 2461 แต่เฉพาะส่วนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อข้อบังคับซึ่งสภานายก หรือสภานายิกาได้วางไว้โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัตินี้เสียทั้งสิ้น

ประกาศมา ณ วันที่ 21 ตุลาคม พระพุทธศักราช 2463 .

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุตา ปรีวัทธิธรรม เกิดเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2507
จบการศึกษาปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากคณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ.2529 และเข้าศึกษาต่อปริญญาโทในปีเดียวกัน

